

in 't kort

waarnemingen van deze vlinder binnengekomen in deze nazomer? Is dit een gevolg van de extreem droge en warme zomer met daarna weer veel vocht? En is het nog mogelijk dat deze tweede generatie zich met succes voortplant?

Wat wel klopte met mijn artikelje: bij deze waarneming bevonden we ons op verboden terrein in een mooi stukje natuur. We waren nog niet verder gekomen dan de bosrand.....

Hans Smeenk, Almelo

Kleine weerschijnvlinder nabij Simpelveld

Van 9 tot en met 23 juli 1994 was ik met mijn gezin op vakantie in het zuiden van Limburg. Het mooie weer was aanleiding om regelmatig vlinderexcursies te maken en ook 19 juli stond in het teken van vlinders kijken. Die dag hadden we een bezoek gebracht aan de St. Pietersberg bij Maastricht, waar we heel mooi een aantal Koninginnepages hebben gezien. Vlak over de Belgische grens bij Lanaye vonden we een kalkgraslandencomplex waar een tiental Dambordjes en Boswitjes vlogen. Ook zagen we hier een enkel exemplaar van het Dwergdikkopje. Een beetje broeierig, maar wel voldaan, kwamen we aan het eind van de middag weer terug in ons vakantiehuisje in Simpelveld. Ik zocht binnen de schaduw op, maar mijn kinderen gingen buiten spelen.

Het was binnen een kwartier dat mijn zevenjarige dochter Gerdien me kwam halen omdat buiten op het gazon een vlinder zat die ze niet kende. Toen ik buiten kwam kon ik mijn ogen niet geloven. Op het gras zat een Kleine weerschijnvlinder met de voor weerschijnvlinders zo kenmerkende lichtgroene rolltong wat vocht op te zuigen. Op de bovenkant van de voorvleugels zat een duidelijk waarneembaar oogje. Dit extra oogje ontbreekt bij de Grote weerschijnvlinder. Verder was de onderkant van de achtervleugel in vergelijking met die van de Grote weerschijnvlinder veel minder contrastrijk getekend. De grondkleur van de vlinder was oranjebruin. Dit is een kleurvariant (vorm clytie, vergelijk bijvoorbeeld Wyn-

hoff et al., 1990) die bij de Grote weerschijnvlinder niet voorkomt. Gezien de grootte en het ontbreken van de blauwe weerschijn betrof het een vrouwtje. Helaas verdween, voordat ik mijn fototoestel bij de hand had, de vlinder langs een boomrij richting het dorp Simpelveld. Goed zoeken tijdens deze en de volgende dagen in de directe omgeving leverde helaas geen nieuwe waarnemingen op.

De Atlas van de Nederlandse dagvlinders (Tax, 1989) maakt melding van 20 waarnemingen in deze eeuw (alle in het zuiden van Limburg) en de opmerking dat de Kleine weerschijnvlinder zich in gunstige jaren wellicht voor korte tijd in Nederland kan vestigen. Dat deze soort zich inderdaad een aantal jaren achtereenvolgend op een plaats kan laten zien, bewijzen de waarnemingen van Prick (1994) uit het

De Kleine weerschijnvlinder die in de Millingerwaard is gezien.
foto: Jan Weima

eind van de jaren tachtig. Het warme weer in de zomer van 1994 en de waarneming van een zwervend vrouwtje geven voldoende stof tot hoopvol filosoferen. Misschien kan deze soort zich wel weer opnieuw ergens in Limburg vestigen en tijdelijk een populatie opbouwen. Hoe het voor deze soort in Nederland ook uitpakt, Gerdien heeft er in ieder geval een mooi Pinkeltjesboek aan over gehouden.

Literatuur:

Prick, M., 1994. De Grote en Kleine weerschijnvlinder in de Vijlenerbossen in de jaren 80. Natuurhistorisch Maandblad, jrg. 83, nr. 5, pp. 96-100.
Tax, M.H., 1989. Atlas van de Nederlandse dagvlinders. Vlinderstichting, Wageningen en Natuurmonumenten, 's-Graveland.
Wynhoff, I., J. van der Made en C. van Swaay, 1990. Dagvlinders van de Benelux. Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht en Vlinderstichting, Wageningen.

Dick Groenendijk, Mijdrecht

Kleine weerschijnvlinder in de Millingerwaard

In verband met een toekomstige vlinderinventarisatie in de Millingerwaard zijn we dit jaar bezig geweest met het verzamelen van vlinderwaarnemingen in dit gebied en het lopen van een aantal routes. Van een ter plaatse werkzame bioloog (de heer R. Luykx) hadden we vernomen dat hij een tweetal Kleine ijsvogelvlinders had gezien in een van de daar aanwezige oobosjes. Dit leek ons erg interessant, vooral omdat de aanwezigheid van deze soort in de Millingerwaard niet erg voor de hand lag. Voor ons was dit natuurlijk een reden het betreffende bosje te bezoeken om, indien mogelijk, zijn

waarneming te kunnen herhalen.

Helaas waren de resultaten hiervan negatief. Maar wel leidde ons onderzoek tot een spectaculaire waarneming die we anders nooit gedaan zouden hebben. Toen we een middag met z'n drieën het bosje bezochten, streek er een vlinder voor ons neer die we in eerste instantie niet thuis konden brengen. De overeenkomst met een Kleine weerschijnvlinder was opvallend, maar kon ik onmogelijk serieus nemen. In de eerste plaats omdat deze soort zo noordelijk in Nederland nooit met zekerheid is aangetroffen en in de tweede plaats omdat de overeenkomst niet erg overtuigend was: de vlinder had een bruinige tint, die niet in overeenstemming was met het beeld dat ik van de Kleine weerschijnvlinder had. Helaas mislukte de poging die ik deed om de vlinder te vangen. Mijn spijt hierover was natuurlijk heel groot, maar werd nog vele malen groter toen wij, thuisgekomen, moesten constateren dat we wel degelijk een Kleine weerschijnvlinder hadden gezien. Het was namelijk de afwijkende vorm 'forma clythie', die ik nog nooit eer-